

Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO)

Advies over het Mondiale Actieplan van de *Strategic Approach to International Chemicals Management* (SAICM)

- gevraagd door de minister van leefmilieu, mijnheer Bruno Tobbacq, in een brief ontvangen op 1 juni 2007
- voorbereid door de werkgroep productnormen
- goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de FRDO op 28 september 2007 (zie bijlage 2)
- de oorspronkelijke taal van dit advies is het Nederlands

1. Situering adviesvraag

- [1] Na zeven jaar voorbereidend werk binnen het *United Nation Environmental Programme* (UNEP), keurde het Global Ministerial Environmental Forum van UNEP de *Strategic Approach to International Chemicals Management* (SAICM) goed op 6 februari 2002 in Dubai. Op de Wereldtop over Duurzame Ontwikkeling in Johannesburg van september 2002 werd SAICM nog eens bekrachtigd en werd ook volgende doelstelling uit SAICM hernomen: *“Deze strategie heeft als doel een rationeel beheer van chemische producten te realiseren zodat tegen 2020 de nefaste gevolgen van het gebruik van chemische producten voor de menselijke gezondheid en het leefmilieu tot een minimum zijn herleidt.”*
- [2] In 2009 moet België een rapport afleveren over welke maatregelen het neemt in het kader van SAICM. Om dit opvolgingsrapport reeds voor te bereiden, wenst de overheid te weten welke acties reeds in België in uitvoering of in voorbereiding zijn, en aan welke prioriteit moeten worden gegeven. Op 1 juni 2007 ontving de raad de adviesvraag van Minister Tobbacq over welke acties uit het Mondiale Actieplan van SAICM hij nuttig en/ of prioritair beschouwt. De oorspronkelijke adviestermijn van één maand werd verlengd tot eind september 2007.
- [3] De vraag naar de stand van uitvoering van SAICM-acties werd gesteld aan enkele gespecialiseerde werkgroepen van het Coördinatiecomité Internationaal Leefmilieubeleid, zoals Reach en Afvalstoffen, en ook aan de Directie Generaal Ontwikkelingssamenwerking (DGOS). De raad heeft in dit advies deze informatie niet kunnen aanwenden, aangezien deze nog niet beschikbaar was.

2. Samenvatting

- [4] De raad stelt vast dat er een spanningsveld bestaat tussen het vrijwillige karakter van de verbintenissen uit het Mondiaal Actieplan enerzijds en de overeengekomen doelstellingen voor 2020. De raad vindt het aangewezen dat er in het SAICM-proces een trajectplanning wordt afgesproken met een indicatie van de betrokken partijen en de vereiste middelen met een tussentijdse evaluatie.
- [5] De uitvoering van bestaande internationale verdragen inzake chemische stoffen zou in een aantal gevallen moet worden versterkt. België zou de conventies van de Internationale Arbeidsorganisatie over de risico's verbonden aan chemische stoffen op de arbeidsplaats moeten ratificeren.
- [6] Technische en financiële bijstand verlenen aan de landen die er het meeste nood aan hebben, is volgens de raad een prioriteit voor de Belgische overheid, gezien de grote kloof tussen de geïndustrialiseerde wereld en de minst ontwikkelde landen inzake het beheer van chemische stoffen.

- [7] De Belgische ontwikkelingssamenwerking zou de nationale profielen van zijn partnerlanden, - een evaluatie van het beheer van chemische producten in een land om lacunes te kunnen vaststellen en prioriteiten te stellen - moeten aanwenden om er het totstandkomen van een nationale strategie chemische beheer te stimuleren en via een participatief proces te ondersteunen.
- [8] De raad meent dat de Belgische overheid erop moet toezien dat beste praktijken inzake productie, distributie, handel, gebruik en verwijdering van chemische stoffen worden aangemoedigd, of waar nodig en mogelijk worden opgelegd.
- [9] De raad onderstreept het belang van controle, inspectie en toezicht om de opvolging van afgesproken maatregelen te verzekeren.
- [10] Duurzaam beheer van chemische stoffen lijkt de raad een meer aangewezen terminologie dan een rationeel beheer van stoffen. Deze term legt meer de nadruk op een geïntegreerde aanpak, op participatie en een streven naar win-winsituaties zowel op milieuvlak en op sociaal vlak als op economisch gebied.
- [11] Informeren en sensibiliseren van de betrokken actoren (producenten, distributeurs, professionele gebruikers, consumenten en overheden) blijft een noodzakelijke ondersteuning of aanvulling van de andere beleidsinstrumenten.
- [12] De FRDO hoopt dat REACH gelijke spelregels zal bevorderen over de hele wereld. De raad acht het nuttig dat de ontwikkelingslanden worden geïnformeerd over de gevolgen en de voordelen die REACH zal teweegbrengen.
- [13] Tenslotte herhaalt de raad een aantal aanbevelingen die hij reeds in voorgaande adviezen heeft geformuleerd over het Federaal reductieplan gewasbeschermingsmiddelen en biociden.

3. Beleid inzake chemische stoffen op internationaal vlak

- [14] Een aantal bindende internationale afspraken betreffende chemische stoffen zijn vóór of gelijktijdig met het SAICM-proces tot stand gekomen. Vooraleer dieper op SAICM in te gaan, worden deze internationale verdragen kort overlopen. De raad het aangewezen dat er een trajectplanning wordt afgesproken met een indicatie van de betrokken partijen en de middelen die ervoor nodig zijn.

The Rotterdam Convention on the Prior Informed Consent (PIC) Procedure for Certain Hazardous Chemicals and Pesticides in International Trade

- [15] Dit verdrag is van toepassing op pesticiden en industriële chemische stoffen die verdragspartijen verboden hebben of strikt hebben gereguleerd vanwege gezondheids- of milieuredenen, en ze bovendien hebben aangemeld onder de PIC-procedure. Deze stoffen kunnen worden opgenomen in bijlage III van de conventie, waardoor de PIC-procedure erop van toepassing wordt. Momenteel bevat bijlage III 39 chemische stoffen¹, waaronder 24 pesticiden, 4 heel gevaarlijke pesticiden en 11 industriële chemische stoffen.
- [16] Bij opname van een chemische stof in bijlage III, ontvangen alle verdragspartijen een "*decision guidance document*" (DGD) met informatie over het chemische product en de verbodsbepalingen of strikte reglementering, op basis van gezondheids- of leefmilieugronden, die erop van toepassing zijn. De verdragspartijen beschikken over 9 maanden om een beslissing te nemen inzake de mogelijke import van het product. Deze importbeslissingen worden meegedeeld aan de verdragspartijen. De exporterende landen moeten de gepaste maatregelen nemen zodat de exporteurs binnen hun rechtsgebied hieraan voldoen.

¹ Zoals parathion en monocrotophos, en vijf soorten asbest.

[17] Voor de EU heeft verordening 304/2003 dit verdrag omgezet.

Wenen Conventie ter bescherming van de ozonlaag en het Montreal Protocol ter bescherming van de ozonlaag

[18] Het hoofddoel van de Wenen Conventie ter bescherming van de ozonlaag is om onderzoek te stimuleren en samenwerking en uitwisseling van informatie tussen landen te bevorderen. Praktische afspraken bij dit verdrag werden twee jaar later vastgelegd in 1987 in het Protocol van Montreal.

[19] De landen die het protocol hebben ondertekend, hebben zich verplicht om vanaf 1994 geen halonen meer te produceren en te gebruiken. Voor ondermeer chloorfluorkoolwaterstoffen (CFK's) geldt het verbod op productie en consumptie sinds 1996. HCFC's, die als tijdelijke vervanger worden toegelaten voor CFK's omdat ze minder schadelijk zijn voor de ozonlaag dan CFK's, worden nog tot 2020 toegestaan. Voor enkele specifieke toepassingen evenwel is beperkt gebruik toegestaan. Voor ontwikkelingslanden gaan de verbodsbepalingen, afhankelijk van de stof, pas in vanaf 2010 of 2020. Productie in geïndustrialiseerde landen voor export naar ontwikkelingslanden is toegestaan.

UNECE Convention on Long Range Transboundary Air Pollution (LRTAP) en het Protocol on Persistent Organic Pollutants (POPs), Stockholm convention on Persistent Organic Pollutants (POPs)

[20] Het Protocol inzake POP's verbonden aan de LRTAP-coventie regelt de uitfasering van een 16-tal POP's in de ECE-regio². Het Protocol vormde de basis voor het mondiale Stockholmverdrag.

[21] Het verdrag van Stockholm is een juridisch bindend verdrag dat betrekking heeft op twaalf prioritaire POP's³ die al dan niet opzettelijk worden geproduceerd. Het verdrag is op 17 mei 2004 in werking getreden. De productie en het gebruik van negen POP's worden verboden en het gebruik van een tiende stof wordt beperkt. Bij de twee overige POP's, dioxines en furanen, wordt de reductie beoogd, met als uiteindelijk doel de eliminatie op langere termijn. Het Verdrag voorziet tevens in een strikt afvalregime.

Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal

[22] Doelstellingen van deze conventie zijn:

- de uitvoer en het vervoer tussen landen van gevaarlijk afval tot een minimum beperken;
- het gehalte van gevaarlijke stoffen in afval tot een minimum beperken;
- het gevaarlijke afval zo dicht mogelijk bij de bron verwerken;
- de ontwikkelingslanden bijstaan om gevaarlijk afval zo milieuvriendelijk mogelijk te verwerken.

[23] De conventie trad in werking op 5 mei 1992. 163 partijen, waaronder de Europese Gemeenschap, België (op 1 november 1993) hebben de Conventie geratificeerd.

4. Strategic Approach to International Chemicals Management

[24] Naast het Mondiale Actieplan, waarover de minister advies vraagt, hebben de landen die deelnamen aan het SAICM-proces ook een politieke verklaring op hoog niveau afgekondigd, de

² VN Economische Commissie voor Europa (ECE) beslaat Europa, Noord-Amerika, Israël, Centraal Azië en Turkije.

³ aldrin, chlooraan, dichloordifenyiltrichloorethaan (DDT), dieldrin, endrin, heptachloor, mirex, toxafeen, polychloorbifenylen (PCB's), hexachloorbenzeen, dioxinen en furanen.

“Verklaring van Dubai over het internationaal beheer van chemische producten” en zijn ze een Globale Beleidsstrategie overeengekomen.

Globale Beleidsstrategie

[25] Deze Globale Beleidsstrategie legt doelstellingen vast op het vlak van het verminderen van risico's, kennis en informatie, goed overheidsbestuur (“governance”), capaciteitsopbouw en technische samenwerking en hzset terugdringen van illegale internationale handel. Naast de Johannesburg-doelstelling (zie par. [1]) bevat de Globale Beleidsstrategie nog twee andere doelstellingen met 2020 als tijdshorizon:

- “tegen 2020 mogen chemische producten die grote risico's met zich meebrengen, niet meer worden geproduceerd of gebruikt voor die doeleinden waarbij het risico optreedt, waarbij rekening is gehouden met wetenschappelijke risico-evaluaties en met de kosten en voordelen, alsook met de beschikbaarheid en doeltreffendheid van vervangproducten die meer zekerheid geven”

- “bovendien moeten tegen 2020 de risico's ten gevolge van accidentele lozingen van chemische stoffen die grote risico's met zich meebrengen, rekening houdend met wetenschappelijke risico-evaluaties en met de kosten en voordelen, tot een minimum worden herleid.”

[26] Een belangrijk kenmerk van het SAICM proces is het betrekken van alle maatschappelijke actoren op het vlak van chemische veiligheid namelijk leefmilieu, gezondheid, landbouw, arbeid, industrie en ontwikkeling.

Mondiale actieplan

[27] Het Mondiale Actieplan stelt op een vrijwillige basis acties en activiteiten voor die de betrokken partijen kunnen ondernemen om de doelstellingen te bereiken die in de Globale Beleidsstrategie zijn overeengekomen. Het plan bestaat uit een reeks activiteiten die door de betrokken regeringen zijn goedgekeurd. Deze 273 acties zijn opgelijst in een tabel A. In een tabel B van het plan zijn 21 activiteiten opgenomen, waarover er nog geen overeenstemming werd bereikt. Tabel B bevat enkele acties inzake onderwerpen die niet in Tabel A voorkomen: namelijk inzake het voorzorgsbeginsel- of benadering en inzake asbest.

[28] De acties zijn heel uiteenlopend en beslaan een heel gamma beleidsinstrumenten en -onderwerpen. Om een beter inzicht te verkrijgen in deze activiteiten, heeft het secretariaat van de FRDO de acties gegroepeerd in een matrixstructuur⁴, waar bij elke voorgestelde activiteit uit het plan zowel is ingedeeld per beleidsinstrument of -domein, als per onderwerp in de actie aangegeven. Uit de matrix werden twee tabellen gedistilleerd die het aantal acties weergeven per beleidsinstrument of -domein en per aantal (gegroepeerde) specifieke onderwerpen die werden behandeld. Deze twee tabellen zijn weergegeven in bijlage 1.

5. Opmerkingen van de FRDO inzake prioritaire of nuttige acties inzake het internationaal beheer van chemische stoffen

Trajectplanning naar doelstelling 2020

[29] De raad stelt vast dat er een spanningsveld bestaat tussen het vrijwillige karakter van de verbintenissen uit het Mondiaal Actieplan enerzijds en de overeengekomen doelstellingen. Om een realistische invulling te geven aan de doelstellingen die zijn afgesproken tegen 2020, vindt

⁴ Sommige acties uit het Mondiaal Actieplan bestaan uit een opsomming van uiteenlopende activiteiten. Indien de onderwerpen hiervan zover uit elkaar liggen, dat er geen onderwerp is dat overheerst, is de desbetreffende actie in enkele gevallen opgesplitst in deelacties. Daardoor bevat de matrix die de activiteiten van tabel A weergeeft, uiteindelijk 281 acties.

de raad het aangewezen dat er een trajectplanning wordt afgesproken met een indicatie van de betrokken partijen en de middelen die ervoor nodig zijn. Er bestaat reeds een tabel van het SAICM-secretariaat die nog niet ter goedkeuring werd voorgelegd, met per actie uit tabel A een voorstel van te betrekken actoren, het tijdschema, voortgangsindicatoren en aspecten inzake uitvoering. De raad meent dat het aangewezen is dat deze tabel wordt besproken en wordt gebruikt om een trajectplanning af te spreken.

- [30] De raad meent dat de activiteiten uit tabel B ook aandacht verdienen, ondermeer de acties die verwijzen naar het verzorgingsbeginsel of -benadering.
- [31] In de trajectplanning naar 2020 zou de strategie halverwege moeten worden geëvalueerd. Deze evaluatie zal goed moeten worden voorbereid zodat ze een beeld geeft van de lacunes die er zijn zowel op het vlak van aspecten van chemisch beheer als op het vlak van beleidsinstrumenten.

Uitvoering internationale verdragen versterken

- [32] Er zijn reeds een aantal instrumenten voorhanden om voorgestelde acties uit het Mondiale Actieplan te realiseren, met name de internationale verdragen omtrent het rationeel beheer van chemische stoffen (zie infra). De raad meent dat de uitvoering van deze verdragen in een aantal gevallen moet worden versterkt. Bij de PIC-procedure is bijvoorbeeld vastgesteld dat veel ontwikkelingslanden niet antwoorden wanneer de Europese Commissie hen een Europese export naar hun land aanmeldt en hun reactie daarop vraagt. In het Montreal Protocol ter bescherming van de ozonlaag gaan de verbodsbepalingen om ozonafbrekende stoffen te produceren en te consumeren afhankelijk van de stof in vanaf 2010 of 2020. De raad meent dat België er ofwel via zijn beleid inzake ontwikkelingssamenwerking ertoe zou moeten bijdragen dat zijn partnerlanden hun verplichtingen onder deze internationale verdragen nakomen, ofwel zijn financiële bijdrage levert aan internationale instrumenten die dit bewerkstelligen.
- [33] De FRDO vindt het eveneens belangrijk dat de verdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie die de risico's verbonden aan chemische stoffen op de arbeidsplaats betreffen, zo ruim mogelijk worden geratificeerd en gerealiseerd. Het gaat meerbepaald over conventies inzake het beheer en het gebruik van chemische producten⁵, inzake de rechten van de werknemers⁶, en inzake kinderarbeid⁷. België zou werk moeten maken van de ratificering van de twee conventies die hij nog niet heeft geratificeerd: conventies 161 ("gezondheidsdiensten op het werk") en 170 ("veilig gebruik van chemische stoffen").⁸ Ook zou de Belgische overheid prioriteit moeten geven aan de ratificering van de meer algemene conventie over de gezondheid en veiligheid van de werknemers, conventie 155, en de conventie 184 inzake de gezondheid en veiligheid in de landbouw.
- [34] De tussentijdse evaluatie van de Mondiale strategie kan ook worden gebruikt om na te gaan of er nood is aan bijkomende afdwingbare instrumenten.

Financiële samenwerking

- [35] In de voorbereidende documenten aan het SAICM-proces, wordt meermaals herhaald dat de kloof tussen de geïndustrialiseerde wereld en de minst ontwikkelde landen inzake het beheer van chemische stoffen groot blijft. De Belgische federale overheid moet prioriteit verlenen aan technische en financiële bijstand aan de landen die er het meeste nood aan hebben. Ook de

⁵ Bijv. ILO verdragen 162 (protection against asbestos), 170 (safety in the use of chemicals), 174 (industrial accidents)

⁶ Bijv. ILO-verdragen 81 (Labour inspection), 121 (employment injury) en 161 (occupational health services)

⁷ ILO-verdrag 182

⁸ Volgens de stand van ratificatie gepubliceerd op de website van de Internationale Arbeidsorganisatie: www.ilo.org/ilolex

ontwikkelingslanden of landen met een overgangseconomie waar zich grote chemische rampen⁹ hebben voorgedaan, moeten steun krijgen.

- [36] De raad sluit zich bij een uitspraak van Klaus Töpfer (de voormalige *Executive Director* van UNEP) die hij deed op een voorbereidende SAICM- vergadering hierover. *"Il a dit qu'une preuve de succès serait la mobilisation de ressources financières plus importantes de sorte à améliorer la gestion des produits chimiques et il a laissé entendre qu'une solution résidait dans une intégration plus judicieuse des questions liées aux produits chimiques dans le programme plus large de développement durable, tant au niveau de la planification nationale qu'en recherchant l'engagement plus poussé des institutions financières internationales, des organismes d'aide au développement et de l'industrie chimique"*.

Belgische ontwikkelingssamenwerking

- [37] De raad heeft bij de voorbereiding van dit advies niet kunnen beschikken over de informatie die de verantwoordelijke ambtenaar in het kader van deze adviesvraag heeft gevraagd aan DGOS inzake de stand van uitvoering van de acties uit het Mondiale Actieplan. In de eerste strategische nota inzake leefmilieu uit 2002 van DGOS komt het beheer van chemische stoffen beperkt en op een onrechtstreekse manier aan bod. Volgens de strategische nota moet de negatieve impact op het leefmilieu in het partnerland worden geminimaliseerd via screening van de interventie. In het bijzonder zouden economische activiteiten die gebruik maken van gevaarlijke stoffen in woonwijken niet worden ondersteund¹⁰. Een milieueffectrapportering of strategische milieueffectrapportering wordt nodig geacht in de identificatiefase van een mogelijke Belgische interventie, in het geval het in de sector landbouw programma's betreft die intensief gebruik van pesticiden of meststoffen viseren¹¹. In deze nota stelt DGOS ten slotte dat ze in de ondersteuning van de partnerlanden beroep zal doen op Landenspecifieke Milieuprofielen die de integratie van het leefmilieu moeten bevorderen in de ontwikkelingspolitiek (worden ook gebruikt ook in de Europese Unie).
- [38] De raad hoopt dat de volgende Strategische Nota Leefmilieu ook rekening houdt met het SAICM-proces en met de aanbevelingen van de FRDO in voorliggend advies.
- [39] Enkele acties uit het Mondiaal Actieplan betreffen nationale profielen, zijnde *"een evaluatie van het beheer van chemische producten in een land om lacunes te kunnen vaststellen en de noden te prioriteren."* Deze profielen zijn via UNITAR¹² voorhanden voor het merendeel van de partnerlanden¹³ waarmee DGOS samenwerkt. De raad vindt het belangrijk dat deze voor alle landen worden opgesteld, dat ze waar nodig worden geactualiseerd en dat alle relevante actoren deze profielen zo effectief mogelijk gebruiken. Zelf zou België deze nationale profielen moeten aanwenden om in het partnerland het totstandkomen van een nationale strategie chemische beheer te stimuleren en in een participatief proces te ondersteunen.
- [40] Dergelijke nationale strategie zou deel kunnen uitmaken van de nationale strategie voor duurzame ontwikkeling van het partnerland. Een nationale strategie voor duurzame ontwikkeling zou ernaar moeten streven om op basis van bestaande strategieën of

⁹ Zie bijvoorbeeld de acties van Blacksmith Institute:

"In 2006 Blacksmith Institute initiated the first-ever list of the World's Worst Polluted Places list, a top 10 of toxic locations where pollution severely impacts human health, particularly the health of children. Environmental and health experts - including faculty from Johns Hopkins, MIT, Harvard, Mt. Sinai Medical Center, and City University of New York, among others - who serve on Blacksmith Institute's Technical Advisory Board (TAB) developed the criteria and evaluated candidate sites."

¹⁰ Zie strategienota Leefmilieu 2002 p.43.

¹¹ Zie strategienota Leefmilieu 2002 p. 44.

¹² <http://www.unitar.org/cwg/saicm/index.html>

¹³ Algerije, Benin, Bolivia, Burundi, DR Congo, Ecuador, Mali, Marokko, Mozambique, Niger, Palestijnse gebieden, Peru, Rwanda, Senegal, Tanzania, Uganda, Vietnam en Zuid-Afrika.

deelstrategieën de coherentie en de convergentie van de het beleid met betrekking tot de drie pijlers van duurzame ontwikkeling te verwezenlijken.

Aanmoedigingsbeleid beste praktijken

- [41] De raad meent dat de Belgische overheid erop moet toezien dat beste praktijken inzake productie, distributie, handel, gebruik en verwijdering van chemische stoffen worden aangemoedigd, of waar nodig en mogelijk worden opgelegd.
- [42] In zijn beleid met zijn partnerlanden zou DGOS bijvoorbeeld speciale aandacht moeten geven aan duurzame landbouwpraktijken die rekening houden met beste praktijken op het vlak van inzet van chemische stoffen. Ook meent de raad dat ontwikkelingshulp in het kader van capaciteitsopbouw gericht zou moeten worden op maatregelen om ontwikkelingslanden de mogelijkheid te geven het gebruik van pesticiden te beperken en om biologische en geïntegreerde landbouw te bevorderen.
- [43] Onderzoek naar minder schadelijke stoffen en de verspreiding van onderzoeksresultaten naar relevante actoren verdient ook een verhoogde aandacht.

Handhaving

- [44] Een beperkt aantal acties uit het Mondiale Actieplan betreffen controle, toezicht en inspectie ("controle", "surveillance" en "inspection"). De raad onderstreept het belang van deze beleidsinstrumenten die de concrete realisatie en de opvolging moeten verzekeren van afgesproken maatregelen.

Participatie en samenwerking

- [45] Alhoewel de meeste SAICM teksten het hebben over een rationeel beheer, vindt de raad het aangewezen om van een duurzaam beheer van chemische stoffen te spreken. Deze term legt meer de nadruk op een geïntegreerde aanpak, op participatie en een streven naar win-situaties zowel op milieuvlak en op sociaal vlak als op economisch gebied.
- [46] Meer in het bijzonder is voor de uitvoering van het SAICM Globale Actieplan een samenwerking vereist van alle betrokken actoren.

Informatie en sensibilisatie

- [47] Acties inzake "*communicatie, informatie, classificatie en etikettering*" uit het Globaal actieplan maken bijna een kwart van het totale aantal acties uit, het hoogste aantal op het vlak van beleidinstrumenten en -domeinen. Informeren en sensibiliseren van de betrokken actoren (producenten, distributeurs, professionele gebruikers, consumenten en overheden) blijft een noodzakelijke ondersteuning of aanvulling van de andere beleidsinstrumenten. Een krachtige sensibiliseringscampagne bijvoorbeeld was de actie van vakbonden verenigd onder "Global Unions" om alle landen aangesloten bij de IAO aan te spreken om asbest te bannen.

Beleid inzake chemische stoffen in de Europese Gemeenschap: REACH

- [48] Het nieuwe beleid van de Europese Gemeenschap inzake chemische stoffen is op 1 juni 2007 in werking getreden. De doelstellingen van REACH¹⁴ zijn tweërlei:
- een hoge bescherming bereiken van de volksgezondheid en het leefmilieu,

¹⁴ REACH staat voor Registratie, Evaluatie, "Authorisatie" en restrictie van Chemische stoffen. Deze regeling wordt uitgewerkt in verordening (EG) nr.1907/2006 en de richtlijn 2006/121/EG tot wijziging van richtlijn 65/548/EEG.

- de Europese interne markt efficiënt organiseren en het concurrentievermogen van de Europese chemische industrie verbeteren.

Alhoewel REACH geen luik bevat die specifiek gericht is op de ondersteuning van een duurzaam beheer van chemische stoffen in ontwikkelingslanden, ziet het ernaar uit dat dit Europese beleid toch onrechtstreeks deze landen ten goede zal komen:

- de databank van stoffen die op de Europese markt worden gebracht¹⁵, zal toegankelijk zijn voor iedereen,
- het merendeel van de bedrijven die stoffen in een hoeveelheid van meer als tien ton op de Europese markt brengen, zijn ook in andere werelddelen actief en bijgevolg zullen de veiligheidsbeheersmaatregelen voor die stoffen worden geharmoniseerd.
- Alle informatie inzake de indeling en classificatie uit de Europese reglementering zal de basis vormen voor het *Globally Harmonised System of Chemical Classification and Labelling* (GHS)¹⁶ die wereldwijd zal zorgen voor een geuniformiseerde informatie voor de gebruikers.

[49] De FRDO hoopt dat REACH gelijke spelregels zal bevorderen over de hele wereld. De raad acht het nuttig dat de ontwikkelingslanden worden geïnformeerd over de gevolgen en de voordelen die REACH zal teweegbrengen.

[50] Rond het risicobeheer van chemische stoffen is er een deel van een REACH Implementation Project opgezet. De raad hoopt dat dit project gebruik zal maken van de inbreng van het stakeholderforum ("Arona-netwerk") die daarvoor werd georganiseerd.

Federaal reductieprogramma gewasbeschermingsmiddelen en biociden

[51] Eén actie uit het Mondiale Actieplan betreft het opzetten van pesticidenbeheersprogramma's ter reglementering van de beschikbaarheid, de verdeling en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen (actie 31). De Belgische federale overheid heeft sinds 2005 een Federaal reductieprogramma gewasbeschermingsmiddelen en biociden¹⁷. De raad hecht veel belang aan dit programma. De doelstellingen van het huidige reductieprogramma zijn, om tegen 2010:

- de negatieve weerslag van pesticidengebruik in de landbouw met 25% te verminderen;

¹⁵ Bedrijven die meer dan 1 ton van een chemische stof produceren of invoeren moeten deze registreren in een centrale databank die door het nieuwe Europese Chemisch Agentschap (ECHA) zal worden beheerd. Voor stoffen boven 1 ton is een technisch dossier vereist, dat informatie bevat over de eigenschappen, het gebruik, de classificatie en gepaste maatregelen voor risicobeheer. Voor stoffen van meer als 10 ton moet een chemisch veiligheidsrapport worden opgemaakt. De informatieverplichtingen uit REACH zullen er niet alleen voor zorgen dat de producenten en importeurs over informatie zullen beschikken inzake het veilig gebruik van de stoffen, maar eveneens hun klanten, dit zijn de distributie en de "downstream users".

¹⁶ Het *Johannesburg Plan of Implementation* bevat de verbintenis dat alle landen het *Globally Harmonised System of Chemical Classification and Labelling* (GHS) zouden toepassen tegen 2008. Dit classificatiesysteem is tot stand gekomen onder de auspiciën van het *Inter-Organisation Programme for the Sound Management of Chemicals* (coördineert de activiteiten van de intergouvernementele organisaties die betrokken zijn in het beheer van chemische stoffen). Het GHS classificeert de chemische stoffen per gevarencategorie en bevat geharmoniseerde communicatie-instrumenten, zoals labels en veiligheidsinformatiebladen. Geharmoniseerde informatie over de fysieke gevaren verbonden aan de manipulatie, het transport of het gebruik van chemische stoffen moet leiden tot een verhoogde bescherming van gezondheid en leefmilieu. Er wordt verwacht dat het GHS de wereldhandel in chemische producten zal vergemakkelijken en de regelgeving erover efficiënter zal maken. In de Europese Unie zou het GHS toegepast worden voor stoffen tegen 1 december 2010 en voor preparaten tegen 1 juni 2015. Alhoewel het GHS rekening houdt met de bestaande Europese regelgeving inzake classificatie van chemische stoffen (inclusief REACH), zal het ook nieuwe classificatiecriteria, gevarensymbolen (pictogrammen) en -zinnen invoeren.

¹⁷ Het eerste federaal reductieprogramma werd vastgesteld via het KB van 22 februari 2005, op 20 april 2007 werd de eerste actualisatie van dit reductieprogramma gepubliceerd.

- de negatieve weerslag van biociden (te beginnen bij de prioritaire categorieën) en van pesticiden die niet voor landbouwdoeleinden worden gebruikt met 50% te verminderen ten opzichte van 2001 (afgevlakt ijkjaar). de doelstellingen van het programma.

[52] De raad haalt enkele belangrijke opmerkingen aan die hij in twee vorige adviezen - advies over een ontwerp van een federaal reductieprogramma voor gewasbeschermingsmiddelen en biociden (PRPB) (18 oktober 2004)¹⁸ en advies over de herziening van het federaal reductieprogramma voor gewasbeschermingsmiddelen en biociden (26 januari 2007)¹⁹ - heeft gemaakt over dit reductieprogramma en nog steeds actueel zijn²⁰:

- a. Samenwerking gemeenschappen en gewesten inzake reduceren pesticiden en biociden
- b. Internalisering van de externe kosten van pesticiden en biociden
- c. Internationale samenwerking inzake pesticiden en biociden
- d. Terugdringen van de afhankelijkheid van pesticiden en biociden
- e. Drie pijlers: ook socio-economische gevolgen in rekening brengen
- f. Alternatieven producten en methodes inzake gewasbeschermingsmiddelen en biociden
- g. Communicatie en sensibilisatie inzake duurzaam beheer van gewasbeschermingsmaatregelen en biociden
- h. Controle en inspectie

¹⁸ Te vinden op: <http://www.frdo.be/nl/pubnl/adviezen/2004a08n.pdf>

¹⁹ Te vinden op: <http://www.frdo.be/nl/pubnl/adviezen/2007a01n.pdf>

²⁰ De keuze voor vermelde aandachtspunten is ook gebaseerd op de informatie inzake de opvolging van het FRDO advies over de actualisering van het PRPB (opvolgingstabel opgemaakt door betrokken ambtenaar).

Bijlage 1 Tabellen die het aantal acties uit het Mondiaal Actieplan weergeven per beleidsinstrument of - domein of per beleidsonderwerp

[a] Om een duidelijker inzicht te krijgen in het aantal acties die per beleidsinstrument of per onderwerp in het Mondiaal Actieplan werden voorgesteld²¹, zijn in volgende twee tabellen de aantallen activiteiten opgenomen per categorie (inclusief deze die exclusief onder de bevoegdheid van de gewesten of gemeenschappen vallen). In volgende tabel zijn het aantal acties geteld per beleidsinstrument of -domein (zoals ingedeeld in de matrix) in toenemende orde.

Mondiaal Actieplan Tabel A (281 actions) - Gerangschikt in toenemende orde		Aantal beleidsinstrumenten per subcategorie
1	<i>Internaliser les coûts</i>	1
2	<i>Partenariats public-privé</i>	2
3	<i>Conditions de vente</i>	4
4	<i>Base de données, Inventaire, Registre</i>	9
5	<i>Codes, Orientations, Meilleures pratiques</i>	11
6	<i>Participation, Consultation</i>	11
7	<i>"Promouvoir, encourager..."</i>	13
8	<i>Pas spécifié</i>	14
9	<i>Contrôle, Surveillance, Inspection</i>	15
10	<i>Stratégies, programmes, plans d'action</i>	18
11	<i>Légiférer au niveau national/ international</i>	18
12	<i>Collaborer au niveau international</i>	18
13	<i>Assistance financière / technique (p.e. infrastructure)</i>	18
14	<i>Coopération au développement</i>	18
15	<i>Evaluation politique / Intégration politique</i>	18
16	<i>Recherche/ Approche scientifique</i>	35
17	<i>Renforcement de capacité, Formation</i>	35
18	<i>Communication, Information, Classification, Etiquetage</i>	46

²¹ De volledige matrix die alle SAICM-activiteiten indeelt per beleidsinstrument en onderwerp, is te verkrijgen op het secretariaat van de FRDO (contact op www.frdo-cfdd.be).

[b] In volgende tabel zijn het aantal acties geteld per categorie van onderwerpen (zoals ingedeeld in de matrix) in toenemende orde:

Mondiaal Actieplan (tabellen A en B = 303 acties) gerangschikt in toenemende orde)		Aantal acties
1	<i>(Risques pour) l'environnement</i>	8
2	<i>Trafic illicite</i>	10
3	<i>Déchets</i>	11
4	<i>Industrie, Méthodes de production, Technologie, Cycle de vie Données socio-économiques</i>	12
5	<i>Technologies/produits dangereux/inquiétants/risque excessif, Plomb/mercure/cadmium/amiante</i>	13
6	<i>Pesticides</i>	19
7	<i>Pas spécifié/ pas clair/ spectre de sujets très large</i>	21
8	<i>Accidents chimiques, Sites contaminés, Systèmes d'alertes, Procédures de sécurité</i>	26
9	<i>(Gestion des) substances/ produits chimiques</i>	54
10	<i>Précaution, Prévention, Réduction des risques, Gestion rationnelle ou intégrée, Produits moins toxiques ou alternatifs, Meilleures pratiques, Technologies plus propres</i>	54
11	<i>Evaluation/ gestion des risques, Risques pour le consommateur - santé humaine, Risques pour le travailleur - santé au travail</i>	75

Bijlage 2 Goedkeuring op 28 september 2007 door de stemgerechtigde leden van de algemene vergadering

- 3 van de 4 voor- en ondervoorzitters:
T. Rombouts, A. Panneels, J-Y Saliez
- 4 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor milieubescherming:
R. de Schaetzen (Natagora), J. Gilissen (IEB), J. Miller (IEW), J. Turf (BBL)
- 5 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor ontwikkelingssamenwerking:
B. Bode (Broederlijk Delen), B. Gloire (Oxfam-Solidarité), A. Heyerick (VODO), B. Vanden Berghe (11.11.11), O. Zé (CNCD)
- de 2 vertegenwoordiger van de niet-gouvernementele organisaties die de belangen van verbruikers verdedigen:
Catherine Rousseau (CRIOC), Christian Rousseau (Test-Achats)
- 4 van de 6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties:
J. Decrop (CSC), F. Maes (ABVV), C. Rolin (CSC), D. Vandaele (FGTB)
- de 6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties:
I. Chaput (Fedichem), A. Deplae (UCM), A. Nachtergaele (Federatie Voedingsindustrie), M.-L. Semaille (Fédération Wallonne de l'Agriculture), G. Vancronenburg (VBO), P. Vanden Abeele (Unizo)
- 0 van de 2 vertegenwoordigers van de energieproducenten:
- de 6 vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus:
M. Carnol (ULiège), R. Ceulemans (UA), L. Helsen (KULeuven), D. Lesage (UG), J.-P. van Ypersele de Strihou (UCL), E. Zaccarï (ULB)

Totaal: 30 van de 38 stemgerechtigde leden

Opmerking: Bij de voor- en ondervoorzitters, bij de organisaties voor ontwikkelingssamenwerking en bij de werknemersorganisaties is er één vertegenwoordiger nog niet aangeduid.

Vergaderingen ter voorbereiding van dit advies

De werkgroep productnormen vergaderde op 1 juni, 12 en 17 september 2007 om het ontwerpadvies voor te bereiden.

Personen die meewerkten aan de voorbereiding van dit advies

Stemgerechtigde leden en hun vertegenwoordigers

- Dhr Erwin ANNYS (Essenscia)
- M. Bruno MELCKMANS (FGTB)
- Mevr. Ann HEYERICK (VODO)
- Dhr Fre MAES (ABVV)
- Dhr Joost VAN DEN CRUYCE (OIVO)
- Dhr Johan VANEROM (BBL)

Wetenschappelijke raadgevers en uitgenodigde experts

- Prof. Luc LAVRYSEN (UGent, voorzitter van de werkgroep productnormen)
- Mme Christine MATHIEU (SPP Politique scientifique)

Niet-stemgerechtigde leden en hun vertegenwoordigers

- M. Frédéric DENAUW (SPF Santé publique, Sécurité de la Chaîne alimentaire et Environnement)

Secretariaat

- J. De Smedt
- S. Hugelier